

47
7. maí

L Ö G

um síldarniðursuðuverksmiðju ríkisins.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að reisa og reka á Siglufirði verksmiðju til þess að sjóða niður og leggja síld í dósir.

Til þess að standast kostnað af byggingu verksmiðjunnar heimilast ríkisstjórninni að taka allt að 3 millj. kr. lán.

2. gr.

Tilgangur verksmiðjunnar er að hafa forustu um niðursuðu og niðurlagningu síldar í dósir með það fyrir augum að miðla reynslu og þekkingu á þessu sviði til annarra slíkra verksmiðja, sem reistar kunna að verða á landinu.

3. gr.

Ráðherra skipar þriggja manna stjórn fyrir verksmiðjuna til þriggja ára í senn. Önnur ákvæði um rekstur verksmiðjunnar svo og annað, er þurfa þykir í sambandi við byggingu hennar, skal ákveða í reglugerð.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört á Bessastöðum, 7. maí 1946.

Sveinn Björnsson.

(L. S.)

Áki Jakobsson.

48
7. maí

L Ö G

um gagnfræðanám.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI

Gagnfræðastigið. Einkenni og tilgangur.

1. gr.

Gagnfræðastigið er annað stig skólakerfisins. Það tengir saman barnaskóla annars vegar og sérskóla og menntaskóla hins vegar.

Skólar þessa stigs eru einkum ætlaðir unglingum á aldrinum 13—17 ára.

2. gr.

Tilgangur gagnfræðanámsins er sá, að efla andlegan og líkamlegan þroska unglinga, veita þeim lögboðna fræðslu, búa þá undir framhaldsnám í mennta-

skólum, sérskólum og sérfræðinámsskeiðum og undir ýmis störf, sem krefjast góðrar almennrar menntunar. **48**

7. maí

3. gr.

Á gagnfræðastiginu eru þrenns konar skólar með samræmdri námsskrá: unglíngaskólar, miðskólar og gagnfræðaskólar.

II. KAFLI**Skólahverfi og skólanefndir.****4. gr.**

Í hverju fræðsluhéraði starfar einn gagnfræðaskóli hið minnsta. Þó geta tvö eða fleiri fræðsluhéruð staðið saman um einn skóla, ef hlutaðeigandi fræðsluráð óska þess og fræðslumálastjórn samþykkir.

5. gr.

Í hverju skólahverfi skal vera að minnsta kosti einn skóli, sem veiti skyldufræðslu gagnfræðastigsins. Þó geta tvö eða fleiri skólahverfi staðið saman um einn slíkan skóla, ef hlutaðeigandi skólanefndir óska þess og fræðslumálastjórn samþykkir.

6. gr.

Skólastjórar gagnfræðastigsins eiga rétt til setu á fundum fræðsluráðs í sínu héraði. Hafa þeir þar málfrelsi og enn fremur tillögurétt varðandi mál þess skóla, er hver þeirra starfar við. Heimilt er að veita kennurum gagnfræðastigsins aðgang með sömu réttindum að fundum fræðsluráðs, þegar þeir óska þess.

7. gr.

Námsstjórar gagnfræðastigsins geta setið fundi fræðsluráðs og skólanefnda með tillögurétti og málfrelsi. Þeir hafa og rétt til að kveðja fræðsluráð og skólanefndir til funda.

8. gr.

Fræðsluráð gera tillögur til fræðslumálastjórnarinnar um stofnun gagnfræðastigsskóla hvert í sínu héraði og um lengd skólaskyldu. Þau hafa eftirlit með fjárhag og rekstri allra skóla gagnfræðastigsins í héraðinu og gæta þess, að þeir ræki þær skyldur, sem á þeim hvíla, samkvæmt lögum og reglugerðum.

9. gr.

Við hvern gagnfræðaskóla og miðskóla skal vera skólanefnd skipuð 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu 4 þeirra kosnir hlutfallskosningu af nýkosinni bæjarstjórn, en utan kaupstaða af sýslunefnd.

Ef tvö eða fleiri fræðsluhéruð standa saman um skóla, kys hver sýslunefnd tvo skólanefndarmenn. Fræðslumálastjórn skipar einn mann í nefndina, og er hann formaður. Skipun hans gildir um sama tímabil.

Þar sem skyldufræðsla gagnfræðastigsins fer fram í barnaskólum, skal vera sama skólanefnd fyrir bæði skólastigin. Nú standa tvö eða fleiri skólahverfi saman um skóla, sem veitir aðeins skyldufræðslu gagnfræðastigsins, og setur fræðslumálastjórn þá reglur um fjölda skólanefndarmanna og hve margir skulu kosnir fyrir hvert skólahverfi, og skal í því efni hafa hliðsjón af fólksfjölda.

Heimilt er að fela fræðsluráði störf skólanefndar við þessa skóla, ef fræðslumálastjórn og hlutaðeigandi bæjarstjórnir eða sýslunefndir eru sammála um það.

48

7. maí

10. gr.

Skólanefndir hafa eftirlit með fræðslu gagnfræðastigsins, hver í sínu skólahverfi, undir umsjón fræðsluráðs og fræðslumálastjórnar. Verkefni þeirra er einkum:

- a) að sjá um, að fullnægjandi húsnæði sé fyrir hendi til lögboðins skólahalds;
- b) að láta auglýsa lausar kennara- og skólastjórastöður og leitast við, ásamt fræðslumálastjórn, að fá hæfa menn í þær;
- c) að láta fræðslumálastjórn í té rökstutt álit á umsækjendum um kennara- og skólastjórastöður ásamt tillögu um, hver skuli valinn, svo og vara- og þrautavaratillögu, ef nægilega margir sækja um stöðurnar;
- d) að ráða kennara um stundarsakir, ef þörf krefur;
- e) að sjá um, að skólinn hafi fullnægjandi kennslutæki, og að þeim og 'öðrum munum skólans og skólahúsi sé haldið við á fullnægjandi hátt;
- f) að hafa eftirlit með skólasókn skólaskyldra unglinga í hverfinu og gera nauðsynlegar ráðstafanir, ef fræðsluskylda er vanrækt;
- g) að gera áætlun um kostnað við skólahaldið fyrir hvert reikningsár hlutaðeigandi sveitarfélags, og senda hana í tæka tíð sveitarstjórn og fræðslumálastjórn.

Hlutverk skólanefndar skal nánar ákveðið í reglugerð og erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

III. KAFLI

Fræðsluskylda og skólaskylda.

11. gr.

Skylt er hverjum, sem lokið hefur barnaprófi, að hefja gagnfræðanám, og lýkur skyldunámi með unglingsprófi á því ári, sem nemandinn verður 15 ára.

12. gr.

Heimilt er sveitarfélagi að ákveða, að skyldunám skuli ná til þess árs, er nemandinn verður 16 ára, enda samþykki hlutaðeigandi fræðsluráð og fræðslumálastjórn ákvörðunina. Fræðsluráði er rétt að gera tillögu til fræðslumálastjórnar um, að skyldunámi sé lokið í hlutaðeigandi héraði á því ári, er nemandinn verður 16 ára. Fallist fræðslumálastjórn á slíka tillögu, tekur hún gildi.

Í þeim sveitarfélögum lýkur skyldunámi með miðskólaprófi.

13. gr.

Heimilisfaðir unglings, sem skylt er að stunda gagnfræðanám, ber ábyrgð á, að hann hljóti lögboðna fræðslu og sæki lögskipuð próf.

14. gr.

Ef unglingur kemur ekki til innritunar í skóla eða til prófs, þegar skylt er, og eigi eru gíldar ástæður fyrir fjarvist, skal skólanefnd áminna forráðamann hans, svo fljótt sem auðið er. Láti hann eigi skipast við þá áminningu, varðar það dagsektum, er nemi 5—10 kr. á dag, eftir úrskurði valdsmanns (í Reykjavík sakadómara), talið frá þeim degi, er áminningin var gerð.

Nú vanrækir skólaskyldur unglingur skólasókn til muna þrátt fyrir umvöndun skólastjóra bæði við hann og forráðamann hans, og skal þá skólanefnd áminna forráðamann unglingsins. Leggist vanrækslan eigi af að heldur, varðar hún dagsektum, er nemi 5—10 kr. á dag, eftir úrskurði valdsmanns (í Reykjavík sakadómara), fyrir hvern vanræksludag, talið frá áminningu skólanefndar.

Ef heimilið á sannanlega sök á vanrækslunni, má barnaverndarnefnd taka **48** unglínginn burt af heimilinu og ráðstafa honum, en sannist það, að heimilið fái **7. maí** eigi ráðið við vanræksluna, er henni skylt að vista unglínginn utan heimilis síns.

15. gr.

Undanþegnir frá því að stunda lögboðið nám í skólum gagnfræðastígsins eru:

- a. Unglíngar, sem stunda nám í viðurkenndum einkaskólum, er veita fræðslu þessa stígs.
- b. Unglíngar, sem fengið hafa leyfi hlutaðeigandi skólanevndar og skólástjóra til þess að stunda nám utan skóla, en skylt er þeim að koma til viðtals eða prófs í skólanum, þegar skólástjóri óskar þess.
- c. Unglíngar, sem að dómi skólalæknis og skólástjóra geta ekki haft not venjulegrar skólagöngu vegna líkamlegra eða andlegra annmarka.
- d. Unglíngar, sem að dómi skólástjóra og kennara trufla starf skólans með óhlýðni og óviðeigandi framkomu, svo og þeir, sem hætt er við, að leiði aðra nemendur á glapstígu með fordæmi sínu.

16. gr.

Heimilisfeður þeirra unglínga, sem æskja undanþágu samkvæmt a- og b-lið 15. gr., skulu senda skriflega beiðni um hana til hlutaðeigandi skólástjóra eigi síðar en mánuði áður en skóli á að hefjast ár hvert. Skólástjóri leggur beiðnirnar fyrir skólanevnd. Á sama hátt skal tilkynna flutning skólaskyldra unglínga milli skóla-hverfa.

17. gr.

Þeim unglíngum, sem um getur í c- og d-lið 15. gr., skal séð fyrir vist í skóla eða stofnun, sem veitir þeim uppeldi og fræðslu við þeirra hæfi.

Heimilt er fræðslumálastjórn að ákveða þessum unglíngum námstíma einu eða tveimur árum lengri en öðrum unglíngum.

IV. KAFLI

Skólar gagnfræðastígsins.

18. gr.

Unglíngaskólar eru tveggja ára skólar, og lýkur námi í þeim með unglíngaprófi. Er það landspróf að öllu eða nokkru leyti, eftir því sem ákveðið er í reglugerð.

19. gr.

Unglíngapróf veitir rétt til framhaldsnáms í miðskólum og gagnfræðaskólum.

20. gr.

Miðskólar eru þriggja ára skólar, og lýkur námi í þeim með miðskólaprófi. Er það landspróf að öllu eða einhverju leyti, eftir því sem ákveðið er í reglugerð. Með miðskólaprófi lýkur skyldunámi í þeim sveitarfélögum, þar sem skyldunám nær til 16 ára aldurs. Miðskólar veita einnig unglíngapróf.

21. gr.

Miðskólapróf veitir rétt til framhaldsnáms í gagnfræðaskólum og ýmsum sérskólum, allt samkvæmt lögum og reglugerðum hvers skóla.

22. gr.

Gagnfræðaskólar eru fjögurra ára skólar, og lýkur námi í þeim með gagnfræðaprófi. Þeir veita einnig unglíngapróf og miðskólapróf.

48

7. maí

Gagnfræðapróf veitir rétt til ýmissa opinberra starfa, rétt til inngöngu í sérskóla og til þátttöku í sérfræðináms skeiðum, eftir því sem ákveðið er í lögum og reglugerðum.

23. gr.

Allir skólar gagnfræðastigsins skulu starfa í höfuðdráttum eftir samræmdri námsskrá, þannig að fyrsti bekkur unglingskóla svari sem næst til fyrsta bekkjar í miðskóla eða gagnfræðaskóla, annar bekkur unglingskóla til annars bekkjar miðskóla eða gagnfræðaskóla og þriðji bekkur miðskóla til þriðja bekkjar í gagnfræðaskóla.

24. gr.

Í fræðsluhéruðum utan kaupstaða, þar sem gagnfræðaskólar eru tveggja ára skólar, starfa þeir samkvæmt námsskrá tveggja efstu bekkja gagnfræðaskólanna. Unglingapróf veitir rétt til inngöngu í fyrri bekk slíkra skóla, en miðskólapróf í annan bekk. Þeir veita einnig miðskólapróf.

25. gr.

Skólar gagnfræðastigsins greinast í tvær hliðstæðar deildir, verknámsdeild og bóknámsdeild, eftir því sem nánar verður ákveðið í reglugerð hvers skóla. Barnapróf veitir rétt til inngöngu í hvora þessara deilda um sig.

26. gr.

Í verknámsdeild skal verja allt að helmingi námstímans til verknáms. Til verknáms telst ýmiss konar handavinna, matreiðsla, þjónustubrögð, teiknun, skrift, vélritun, íþróttir o. fl. Leitast skal við að haga verknámi eftir þörfum og hæfileikum hvers nemanda. Að öðru leyti skal námstímanum varið til bóknáms og einkum lögð áherzla á íslenzku og íslenzk fræði, reikning, stærðfræði og náttúruvísindi.

27. gr.

Í bóknámsdeild skal þremur fjórðu hlutum námstímans hið minnsta varið til bóknáms, en allt að fjórða hluta til verknáms.

Megináherzla skal lögð á íslenzku, íslenzk fræði, reikning, stærðfræði og erlend tungumál, en auk þess skulu kennd önnur hagnýt og menntandi fræði, eftir því sem ákveðið er í námsskrá.

28. gr.

Skýlt er kennurum gagnfræðastigsins að greiða fyrir þeim nemendum, sem vilja flytjast milli deilda og að þeirra dómi eru til þess hæfir. Má gera þetta með sérstökum náms skeiðum eða á annan þann hátt, er bezt hentar við hvern skóla.

29. gr.

Fræðslumálastjórn semur námsskrá fyrir alla skóla gagnfræðastigsins. Er þar tekið fram, hvaða námsgreinar skulu kenndar í hverjum bekk, og hvaða atriði hvernar námsgreinar. Skal í því efni leita tillagna sérfróðra manna, svo sem skóla- stjóra, kennara og námsstjóra.

30. gr.

Skyldunámi má ljúka hvort sem vill í verknámsdeild eða bóknámsdeild. Fræðslumálastjórn setur reglur um efni og magn skyldunáms, um leið og námsskrá samkv. 30. gr. er samin.

V. KAFLI
Störf skólanna.

48

7. maí

32. gr.

Skólastjóri og kennarafundur stýra starfi hvers skóla.

Fræðslumálastjórn setur skólastjórum og kennurum erindisbréf og reglur um starfssvið kennarafunda.

33. gr.

Skólastjóri gerir ásamt skólanefnd tillögur til fræðslumálastjórnar um val kennara.

34. gr.

Fræðslumálastjórn er heimilt að ráða tvo námsstjóra fyrir gagnfræðastigið.

35. gr.

Námsstjórar annast eftirlit með öllum skólum gagnfræðastigsins og gefa fræðslumálastjóra skýrslu um þá. Þeir skulu og vera skólastjórum og kennurum til aðstoðar og leiðbeiningar í starfi þeirra.

Fræðslumálastjórn setur námsstjórum erindisbréf.

36. gr.

Fræðslumálastjórn skal leita álits námsstjóra um þær umsóknir, sem berast um skólastjórastöður við skóla gagnfræðastigsins, þeir gera tillögur um val skólastjóra, svo og vara- og þrautavartillögur, ef umsækjendur eru svo margir.

37. gr.

Til þess að verða skipaður kennari við skóla gagnfræðastigsins, þarf eftirtalin skilyrði:

- a) að hafa almenna kennaramenntun eða stúdentsmenntun að viðbættu námi í uppeldis- og kennslufræðum, er fræðslumálastjórnin metur gilt;
- b) að hafa stundað eins til tveggja ára nám hið minnsta við háskóla í þeirri fræðigrein, sem ætlazt er til, að verði aðalkennslugrein hlutaðeiganda, enda sýni hann skilríki fyrir árangri af háskólanáminu;
- c) að hafa kennt tvö til þrjú ár og hlotið meðmæli hlutaðeigandi skólastjóra;
- d) að vera hæfur til að kenna fleiri en eina námsgrein.

Heimilt er og að gera að föstum kennurum þá, sem kennt hafa tvö ár hið minnsta með góðum árangri við skóla, sem svara til gagnfræðastigsins, þegar lög þessi taka gildi, enda komi meðmæli skólastjóra til.

Nú sækir enginn, sem fullnægir þessum skilyrðum, um lausa kennarastöðu, skal þá skólanefnd og fræðslumálastjórn leitast við að fá til hæfan mann, og má að tveim árum liðnum gera hann að föstum kennara, enda komi meðmæli hlutaðeigandi skólastjóra til.

Verknámskennarar, þar með taldir iþróttakennarar, þurfa þó ekki að fullnægja skilyrðum b-liðar, en verða að hafa sérmenntun í kennslugreinum sínum, er fræðslumálastjórn metur gilda.

Ákvæði þessarar greinar taka þó ekki til þeirra, er skipa fastar stöður við skóla gagnfræðastigsins, þegar lög þessi koma til framkvæmda.

38. gr.

Skyllt er kennara að kenna allt að 30 kennslustundum á viku, en fækka má kennslustundum hans niður í 25, er hann verður 55 ára, og í 20, er hann verður 60

48 ára. Kennari skal starfa með nemendum utan kennslustunda í samráði við skólastjóra og vinna önnur störf í þágu skólans, eftir því sem aðstæður leyfa og ákveðið er í reglugerð og erindisbréfi. Má þá fækka skyldustundum kennara, ef þörf gerist, svo og vegna mikillar heimavinnu, eða taka tillit til slíkra aukastarfa, þegar ákveðin er lengd árlegs starfstíma kennara. Skólanefnd ákveður kennsluskyldu skólastjóra með samþykki fræðslumálastjórnar.

Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætíð átt við 45 mínútna kennslustund.

39. gr.

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvornig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum kennara skal þó veita slíkt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvornig orlofsári skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufli ekki störf skólanna eða törveldi þau.

40. gr.

Skólar gagnfræðastigsins mega starfa allt að níu mánuðum ár hvert. Að öðru leyti skal miða árlegan starfstíma hvers skóla við það, að komizt verði yfir þá námsskrá, sem honum er sett, með þeim árangri, sem til er ætlazt.

Skólanefnd gerir tillögur til fræðslumálastjórnar um starfstíma hlutaðeigandi skóla, en heimilt er fræðslumálastjórn að ákveða annan skólatíma en í tillögum greinir.

41. gr.

Í lok hvers skólaárs skulu fara fram próf, skrifleg, munnleg eða verkleg í öllum námsgreinum hvers skóla. Kennarar annast prófin og eru prófdómendur hver hjá öðrum, nema við landspróf og gagnfræðapróf. Heimilt er skólastjóra og kennurum að hafa próf í einstökum eða öllum námsgreinum svo oft sem þurfa þykir á skólaárinu.

42. gr.

Landspróf fara fram samtímis um land allt við sams konar skóla. Þau eru skrifleg eða verkleg. Sérstök prófnefnd, er fræðslumálastjórn setur, velur verkefni, og eru þau hin sömu fyrir sams konar próf við alla skóla. Fræðslumálastjórn skipar prófdómendur við gagnfræðapróf.

43. gr.

Skólastjóri ræður starfsmenn skólanna, aðra en fasta kennara, með samþykki skólanefndar.

Öllu starfslíði hvers skóla ber að vinna að félagsþroska og alhliða menningu nemenda.

44. gr.

Skólar gagnfræðastigsins eru heimavistar skólar eða heimangönguskólar, eftir því sem henta þykir á hverjum stað og fræðslumálastjórn ákveður.

45. gr.

Fræðsluráð getur með samþykki fræðslumálastjórnar ákveðið, að bú skuli rekið í sambandi við heimavistarskóla gagnfræðastigsins. Skal búið rekið með hags-

muni skólans og heimavistarinnar fyrir augum, og þar sem henta þykir, skal nemendum skólans gefinn kostur á námsskeiðum í landbúnaðarvinnu á búinu. Bústjóri skal ráðinn af skólanefnd í samráði við skólástjóra. 48
7. maí

46. gr.

Í reglugerð hvers skóla skulu sett ákvæði um inntöku nemenda í skólann, um aga, skipting námstíma milli námsgreina, um tilhögun prófa, einkunnagjafir og flutning nemenda milli bekkja, svo og um önnur þau atriði í starfi skólans, sem þurfa þykir.

VI. KAFLI

Fjármál skólanna o. fl.

47. gr.

Í hverju fræðsluhéraði skal vera skólahús, er fullnægi þörfum gagnfræðaskólans að dómi fræðsluráðs og fræðslumálastjórnar.

Í hverju skólahverfi skal vera skólahúsnæði, er nægi fyrir skólaskylda unglinga í hverfinu.

48. gr.

Fræðsluráð hvers héraðs semur í samráði við hlutaðeigandi skólanefndir áætlun um, hvar gagnfræðastigsskólar skuli starfa í héraðinu. Náist ekki samkomulag milli fræðsluráðs og skólanefndar, sker fræðslumálastjórn úr ágreiningnum. Ekki verður skóli stofnaður né honum valinn staður, nema samþykki fræðslumálastjórnar komi til.

49. gr.

Hlutaðeigandi sveitarfélög skulu leggja unglinga- og miðskólum til ókeypis lóðir fyrir hús, leikvelli og ýmiss konar nauðsynleg störf, allt nægilega stórt og hentugt að dómi fræðslumálastjórnar.

50. gr.

Fræðsluhéruð skulu leggja gagnfræðaskólunum til ókeypis lóðir fyrir hús, leikvelli og nauðsynlega starfsemi.

51. gr.

Fræðslumálastjórn lætur semja og gefa út leiðbeiningar um byggingu og fyrirkomulag skólahúsa, og skulu fylgja þeim tillögu-uppdættir að ýmsum stærðum og gerðum skólahúsa.

52. gr.

Fræðslumálastjórn lætur gera fullnaðarteikningar að skólahúsum, þegar hlutaðeigandi skólanefnd eða fræðsluráð óskar þess. Aldrei má reisa skólahús né gera á því verulegar breytingar, nema samkvæmt teikningu, er fræðslumálastjórn samþykkir.

53. gr.

Ríkissjóður greiðir allt að helmingi stofnkostnaðar heimangönguskóla, en allt að þrem fjórðu kostnaðar við heimavistar skóla. Hlutaðeigandi sveitarfélög greiða hinn hluta stofnkostnaðarins. Séu tvö eða fleiri sveitarfélög eða hlutar úr sveitarfélagi í skólahverfi eða fræðsluhéraði, skiptist stofnkostnaður milli þeirra í réttu hlutfalli við samanlagðan tekju- og eignarskatt íbúanna eftir meðaltali fimm síðustu ára. Nauðsynlegur húsbúnaður og kennsluáhöld teljast til stofnkostnaðar.

Í heimavistar skólum teljast íbúðir skólástjóra, kennara, nemenda og starfsfólks til skólahúsnæðis og byggingarkostnaður þeirra til stofnkostnaðar. Bújurð ásamt nauðsynlegum húsum til búskapar telst til stofnkostnaðar, ef bú er rekið í sambandi við skóla.

48
7. maí

54. gr.

Fastir kennarar við skóla gagnfræðastigsins eru embættismenn ríkisins og taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum. Ríkissjóður greiðir einnig styrk til stundakennslu samkv. 55. og 59. gr. Annar rekstrarkostnaður greiðist úr skólasjóði. Tekjur skólasjóðs eru: húsaleiga, tekjur af eignum skólans og tekjur af ýmiss konar starfrækslu, sem rekin er í því skyni að afla skólanum tekna. Að svo miklu leyti, sem þessar tekjur hrökkva ekki fyrir gjöldum skólasjóðs, greiða hlutaðeigandi sveitarfélög sjóðnum helming þess, sem á vantar, eftir sömu reglum og stofnkostnaður er greiddur, en ríkissjóður greiðir hinn helminginn. Fræðslumálastjórn ákveður húsaleigu heimavistarnemenda í samráði við skólastjóra og skólanefnd.

55. gr.

Tölu fastra kennara við skóla gagnfræðastigsins skal miða við það, að 20—30 nemendur komi á hvern kennara, eftir því hve verknám er mikið.

Ríkissjóður greiðir styrk til stundakennslu hlutfallslega fyrir þá nemendur, sem umfram eru þá tölu, sem ætluð er föstum kennurum.

56. gr.

Skólanefndir og skólastjórar annast fjármál og reikningshald skólanna. Sveitarfélög greiða framlög sín til skólans samkvæmt fjárhagsáæflun í byrjun hvers skólaárs eða með hlutfallslegri upphæð í byrjun hvers mánaðar þann tíma, er skólinn starfar. Ef fleiri en eitt sveitarfélag á að greiða kostnað af sama skóla, skal skólanefnd jafna kostnaðinum á sveitarfélögin samkvæmt 54. gr. Ef ágreiningur verður út af skiptingu kostnaðar eða greiðslu, sker fræðslumálastjórn úr.

Reikningar skólanna skulu endurskoðaðir á sama hátt og reikningar hlutaðeigandi sveitarfélaga eða sýslufélaga, og sendir skulu þeir fræðslumálaskrifstofunni.

57. gr.

Fræðslumálastjórn skal reikna út árlega meðalkostnað við rekstur gagnfræðaskóla miðað við íbúa í héraðinu.

Nú fer kostnaður fræðsluhéraðs 15% eða meira fram úr meðalkostnaði miðað við landið í heild og rekja má það til þess, að dómi fræðslumálastjórnar, að í héraðinu starfi gagnfræðaskóli, sem sóttur er úr fleiri héruðum, skal þá endurgreiða úr ríkissjóði þann kostnað, sem fram yfir er meðalkostnað.

VII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

58. gr.

Skólar gagnfræðastigsins skulu vera sérstakir skólar og starfa í eigin húsnæði, þar sem því verður við komið.

Í skólahverfum í sveitum skal þó að jafnaði starfa unglingskóli í sambandi við barnaskólann. Má þá fela skólastjóra barnaskólans að hafa einnig forstöðu unglingskólans.

59. gr.

Eigi skal starfrækja miðskóla né gagnfræðaskóla með færri nemendum en svo, að 15 nemendur séu í ársdeild að jafnaði. Þó getur fræðslumálastjórn veitt styrk til þess að halda uppi kennslu í námsgreinum þessara skóla, þar sem þeir eru ekki starfræktir, ef ástæða þykir til. Kennslan fari að jafnaði fram í sambandi við ung-

lingaskóla. Styrkur sé miðaður við þann hluta af fullum kennaralaunum, sem næst 48 sé hlutfallinu milli námstíma og nemendafjölda á þeim stað annars vegar móti 7. maí fullu starfi kennara hins vegar.

60. gr.

Ef skólaskyldur unglingur óskar þess að flytjast í annan skóla, skulu forráðamenn unglingsins tilkynna það hlutaðeigandi skólustjóra. Skólustjóri sendir síðan skýrslu um unglinginn til þess skóla, er hann á að flytjast í, ásamt vitnisburði um fyrri skólavist.

61. gr.

Skólar gagnfræðastigsins eru sameign ríkisins og hlutaðeigandi sveitarfélaga. Nú leggst skóli niður, samkvæmt tillögum fræðsluráðs og að fengnu samþykki fræðslumálastjórnar, og skulu þá skuldausar eignir hans skiptast milli aðila í sama hlutfalli og stofnkostnaður var greiddur.

62. gr.

Skólar þeir, sem svara til skóla gagnfræðastigsins, er lög þessi taka gildi, falla undir ákvæði þeirra, ef forráðamenn skólanna óska þess. Tekur ríkið og hlutaðeigandi sveitarfélag við eignum þeirra, réttindum og kvöðum án endurgjalds. Hlutdeild ríkisins og sveitarfélaganna í eignum þessara skóla skal vera í sama hlutfalli og framlög stofnkostnaðar samkvæmt lögum þessum.

63. gr.

Almennir kvennaskólar falla undir ákvæði þessara laga, ef hlutaðeigandi fræðsluráð mælir með því og fræðslumálastjórn samþykkir. Fræðslumálastjórn getur sett sérstakar reglur um skipan skólanefnda við þessa skóla.

64. gr.

Heimilt er fræðslumálastjórn að löggilda skóla, sem kostaðir eru af fé einstakra manna eða stofnana, til þess að veita fræðslu gagnfræðastigsins, ef þeir starfa samkvæmt reglugerð, er hún samþykkir, enda hlíti þeir sama eftirliti og aðrir skólar stigsins.

65. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 33 12. febr. 1940, l. nr. 36 26. okt. 1917, l. nr. 59 19. júní 1933, l. nr. 48 19. maí 1930, l. nr. 125 9. des. 1941, l. nr. 5 1. febr. 1936 svo og önnur ákvæði, sem koma í bág við þau.

Ákvæði eldri laga og reglugerða um námsefni og námstílhögun skulu þó taka til nemenda, er byrjað hafa nám í skólum, sem svara til gagnfræðastigsins, þegar lög þessi taka gildi.

Gjört á Bessastöðum, 7. maí 1946.

Sveinn Björnsson.

(L. S.)

Brynjólfrur Bjarnason.